

De afdeling Oude en Kostbare Drukwerken van de KBR is 'vastgeroest', zegt voormalig kandidaat-conservator Goran Proot.

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIË

Hoe een benoeming bij de KBR tot een ongeziene procedureslag leidde

'Ik voelde me vernederd'

De recente aanstelling van een nieuwe conservator bij de Koninklijke Bibliotheek van België is ontspoord. Het resultaat: een procedureslag bij de Raad van State, de Commissie voor Openbaarheid van Bestuur, de federale Ombudsman en de Universiteit Antwerpen.

Door JAN LIPPENS

Topbenoeringen horen vaak bij het ingewikkelde politieke handjevat dat zich achter de coulissen tussen politici afspeelt. Het gebeurt niet alleen bij absolute topfuncties in raden van bestuur van machtige overheidsinstellingen, maar blijkbaar ook in culturele instellingen op prestigieuze maar voor de buitenwereld minder zichtbare echelons.

Een recent voorbeeld speelt zich af binnen de Koninklijke Bibliotheek van België (KBR). Die eerbiedwaardige instelling is ouder dan België zelf. De KBR is niet alleen een wetenschappelijke bibliotheek, maar verzamelt ook alle Belgische publicaties. Zowat driehonderd personeelsleden ontfermen zich over 150 km rekken en planken volgestouwd met miljoenen documenten, boeken, films en muziek.

Een van de meest bijzondere collecties van de KBR bevindt zich op de afdeling Oude en Kostbare Drukwerken. Daar worden 35.000 oude handschriften bewaard, bestudeerd en soms tentoongesteld. Het is een verzameling van wereldklasse.

Vorig jaar werd voor de afdeling Oude en Kostbare Drukwerken een nieuwe conservator gezocht. Dertien kandidaten dienden zich aan.

'Zonder meer bevooroordeeld'

Een van de kandidaten, Goran Proot, heeft een track-record om u tegen te zeggen. Hij doctoreerde aan de Universiteit Antwerpen (UA) en is een internationaal gereputeerd specialist met ruim honderd wetenschappelijke publicaties op zijn naam. Proot gaf les aan de UA en de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten, en werkte als conservator voor (universi-

teits)bibliotheken in België en Washington D.C. Hij is ook conservator van de Cultura Fonds Library in Dilbeek, een exquise privébibliotheek gefinancierd door de bekende investeringsgroep De Eik. Hij beheert er unieke zestien-de-eeuwse collecties met zeldzame drukken van onder anderen Christoffel Plantijn, Desiderius Erasmus, Thomas More en Andreas Vesalius.

Na jarenlange buitenlandse omzwervingen zag Proot de vacature bij de KBR als ideale gelegenheid om terug te keren naar België én om de naar zijn zeggen wat vastgeroeste afdeling Oude en Kostbare Drukwerken nieuw leven in te blazen. Maar hij greep naast de functie, net zoals nog twee andere kandidaten die geselecteerd waren voor de eindronde. Allemaal waren of zijn ze bij vermaarde internationale instellingen aan de slag, want de wereld van gerenommeerde experts is klein.

De functie ging naar Jan Pauwels, een germanist die een doctoraat schreef over priester-dichter Guido Gezelle. Pauwels werkte officieel al voor de KBR, maar was daar ruim een decennium afwezig gebleven terwijl hij 'gedetacheerd' werd bij diverse CD&V-kabinetten. Hij was onder andere aan de slag bij voormalige CD&V-excellenties Etienne Schouppe, Servais Verherstraeten, Pieter De Crem en Joke Schauvliege. Hij werkte ook op het partijhoofdkwartier en was jarenlang voorzitter van de CD&V-afdeling in Dendermonde en bestuurder van de lokale sociale huisvestingsmaatschappij. Pas in januari 2020 keerde Pauwels terug naar de KBR.

Goran Proot stuurde een 38 bladzijden lange sollicitatiebrief voor de KBR-vacature, met opsomming van zijn internationale ervaring en publicaties. Hij en de twee andere kandidaten legden een indrukwekkender cv en ervaring voor dan Pauwels. Proot: 'De jury was zonder meer bevooroordeeld. Ze verweet me zelfs dat ik geen visie op digitalisering had. Ik voelde me vernederd.'

De jury rangschikte Pauwels als eerste en Proot als nummer vier. Proot erkent grif dat één kandidaat, een voormalige hoofdconservator in Genève, er voor hem bovenuit stak. Maar ook die topkandidaat haalde het dus niet. Proot en twee andere kandidaten vochten de beslissing van de jury aan via de interne KBR-beroepsprocedure. Dat beroep

werd afgewimpeld na beoordeling door... de oorspronkelijke jury.

Belangenvermenging

In augustus vorig jaar nam Proot een advocaat in de arm en trok hij naar de Raad van State om de door Belspo gevolgde werkwijze te laten vernietigen. Een van de andere kandidaten deed hetzelfde. Belspo is de instelling die de tien federale wetenschappelijke instellingen beheert, waaronder de KBR. Toen staatssecretaris Thomas Dermine (PS), bevoegd voor Wetenschapsbeleid, Pauwels begin maart 2021 toch benoemde, ondanks de lopende procedure, vochten beide kandidaten ook die beslissing aan bij de Raad van State.

Om zijn verdediging op te bouwen, vroeg Proot via de wet op de openbaarheid van bestuur inzage in de interne documenten en verslagen van de vergaderingen van de KBR-jury. Dat werd eerst geweigerd, maar ook daarvoor tekende hij beroep aan bij de Commissie voor de toegang tot bestuursdocumenten. Die gaf hem gelijk. Belspo gaf enkele documenten vrij, maar hield een aantal vergaderstukken achter met 'privacy' als reden. Proot tekende opnieuw beroep aan en kreeg opnieuw gelijk.

Ondertussen was aan het licht gekomen dat Jan Pauwels, de nieuw aangestelde conservator, tijdens de sollicitatieprocedure samen met een van de KBR-juryleden een gezamenlijke projectaanvraag had lopen bij Belspo. Volgens Proot kreeg Pauwels 'wellicht tips over de aanpak van de functie waarvoor hij solliciteerde'. Het jurylid dat samen met Pauwels het project indiende, was ook een periode diensthoofd van Proot toen hij als conservator aan de UA werkte.

'Het draait voor mij niet meer om die functie. Deze affaire heeft iets losgemaakt in het beroepsveld.'

Goran Proot

Kortom, in dat ons-kent-onswereldje loert belangenvermenging al snel om de hoek. Proot: 'Dat jurylid had minstens zichzelf moeten wraken bij de beoordeling van Pauwels' kandidatuur. Maar dat gebeurde niet.'

Naast de procedures bij de Raad van State lopen ook bij de federale Ombudsman twee klachten tegen de weinig transparante gang van zaken. Zolang de Raad van State geen arrest(en) heeft geveld, kunnen die klachten niet worden behandeld.

Proot diende ten slotte nog een klacht in bij de deontologische commissie van de UA, tegen het jurylid dat niet alleen met Pauwels de projectaanvraag indiende bij Belspo maar ook aan de UA lesgeeft.

Crowdfunding

De advocatenkosten voor inmiddels een tiental verschillende procedures lopen steeds hoger op. Proot is daarom een crowdfundingactie begonnen. Binnen de kortste keren verzamelde hij ruim 11.000 euro aan giften van een tachtigtal donoren uit de expertenwereld. Proot: 'Het draait voor mij niet meer om die functie, en er was misschien wel een betere kandidaat dan ik. Maar dit toont aan dat de affaire iets heeft losgemaakt in het beroepsveld. Het fundamenteel oneerlijke verloop van de sollicitatie, de belangenvermenging en de politieke connecties moeten aan het licht komen.'

Jan Pauwels zegt dat hij recent 'tot helemaal niets benoemd' is. Hij wijst erop dat hij al in 2004 als werkleider benoemd was bij de KBR, dat hij 'in vijftien jaar niet bevorderd' is, en dat hij ook tijdens zijn jarenlange detachering in de politiek 'in dezelfde hiërarchische rang, weddeschaal en activiteitengroep' is gebleven. 'Dat is de weinig spectaculaire werkelijkheid van mijn vlakke loopbaan', besluit hij.

Pauwels beklemtoont dat hij door 'een zeskoppige jury van wetenschappelijke ambtenaren en professoren als eerste van de interne en externe kandidaten werd gerangschikt' voor de functie van conservator. Over de verschillende rechtszaken spreekt hij zich niet uit: 'Ik ben vorige maand door de Raad van State op de hoogte gebracht van een beroep van de als vierde gerangschikte kandidaat tegen de Belgische staat. Ikzelf ben niet betrokken in die zaak, ik kom er niet in tussenbeide.' ●